

ÅRSRAPPORT 2018

Särskilda åklagarkammaren

ÅM2019-551
2019-02-28

ÅKLAGARMYNDIGHETEN

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	2
2. Sammanfattning.....	3
3. Särskilda åklagarkammaren.....	6
4. Resultatredovisning.....	8
4.1 Ärendeflöde.....	8
4.2 Beslutsfördelning avseende brott och brottsmisstankar.....	9
4.3 Genomströmningstider.....	10
4.4 Tvångsmedel.....	10
4.5 Inledda förundersökningar.....	10
4.6 Lagföring.....	11
4.7 Domar och strafförelägganden.....	13
4.8 Överprövningar.....	14
4.9 Kostnader, personal och arbetsmiljö.....	14
5. Representativa och uppmärksammade ärenden.....	16
6. Åtgärder som vidtagits eller bör vidtas för att utveckla verksamheten.....	22
7. Riskanalys.....	28

1 Inledning

Verksamheten vid Särskilda åklagarkammaren ska redovisas i en årsrapport som senast den 1 mars varje år ska överlämnas till riksåklagaren, vilket framgår av Åklagarmyndighetens riktlinjer *Verksamhetsredovisning av Särskilda åklagarkammaren (ÅMR 2014:1)*. Denna rapport är utformad i enlighet med vad riktlinjerna föreskriver.

Särskilda åklagarkammarens årsrapport för 2018 överlämnas härmed till riksåklagaren.

Malmö den 28 februari 2019

Anders Jakobsson

2 Sammanfattning

Särskilda åklagarkammaren handlägger ärenden som rör olika personkategorier till skillnad mot en allmän åklagarkammare som hanterar brott inom ett visst geografiskt ansvarsområde. Vid Särskilda åklagarkammaren handläggs ärenden som avser poliser, åklagare, domare, riksdagsmän och andra särskilda befattningshavare. Vidare biträder kammarens åklagare ofta Riksåklagaren, Justitiekanslern och Justitieombudsmannen vid handläggningen av deras förundersökningar. Riksåklagaren kan även bestämma att ett visst ärende ska handläggas vid Särskilda åklagarkammaren. Under verksamhetsåret 2018 har åklagarna vid kammaren biträtt Justitiekanslern och Justitieombudsmannen i större utsträckning än tidigare år.

Särskilda åklagarkammaren är direkt underställd riksåklagaren och den enda åklagarkammare som har särskilda personkategorier som målområde. Det ställer särskilda krav på verksamheten och på de åklagare som arbetar på kammaren. Det fordrar hög åklagarkompetens, erfarenhet och självständighet i ämbetet. Åklagarnas uppgift är att utreda och lagföra brott. Någon tillsyn utövas således inte över polisens verksamhet. *Särskilda åklagarkammaren* presenteras kort i nästa avsnitt.

Under verksamhetsåret 2018 har inflödet av ärenden till kammaren minskat något i förhållande till föregående verksamhetsår. Ärenden med fängelse i straffskalan har minskat med cirka 370 ärenden. Bötesärendena har ökat med cirka 200 ärenden. Lagföringsandelen av ärenden med fängelse i straffskalan ligger i stort sett på samma nivå som under föregående verksamhetsår. Kammarens balanser är i stort sett oförändrade. Genomströmningstiderna är alltså korta. Under verksamhetsåret har kammaren visat ett ekonomiskt överskott som uppkommit på grund av att kammaren skjutit på tillträdet för åklagare som ersatt åklagare som gått i ålderspension. Verksamhetsresultaten beskrivs i avsnittet *Resultatredovisning*.

Enligt åklagarnas bedömning har ärenden med fängelse i straffskalan blivit alltmer komplicerade att utreda och kräver därför mer åklagartid och fler utredningsåtgärder. En allmän uppfattning bland kammarens åklagare är att domstolarna ställer högre krav på bevisning i polismålen jämfört med andra brottmål.

Media har under året uppmärksammat många av de ärenden som handlagts på kammaren. Det är självfallet positivt att handläggningen av kammarens ärenden granskas. Åklagarna kan dock ibland uppleva medietrycket som påfrestande, särskilt som sekretessen i många av ärendena hindrar att åklagaren fritt kan berätta vad som förevarit i ärendet och vad som ligger till grund för åklagarens beslut. Det är viktigt att åklagaren självständigt

och oberoende utför sin uppgift på ett rättssäkert sätt. Exempel på representativa och uppmärksammade ärenden ges i avsnittet *Representativa och uppmärksammade ärenden*.

Den som berörs av ett beslut som meddelats av åklagare vid Särskilda åklagarkammaren och inte är nöjd med beslutet kan begära överprövning. I stort sett alla överprövningsbeslut meddelas av överåklagare eller vice överåklagare vid Utvecklingscentrum Malmö. Antalet överprövningar har minskat något i förhållande till verksamhetsåret 2018. Det är väldigt få beslut som ändrats vilket innebär att handläggningen av ärendena vid Särskilda åklagarkammaren håller hög rättslig kvalitet.

I slutet av verksamhetsåret 2018 tjänstgjorde 11 åklagare och 3 administratörer (2,8 årsarbetskrafter) vid Särskilda åklagarkammaren.

Arbetsuppgifterna för administratörerna vid Särskilda åklagarkammaren är i stort sett samma som för administratörer vid andra åklagarkammare. Det som i administrativt hänseende skiljer verksamheten vid Särskilda åklagarkammaren från andra åklagarkammare är framför allt antalet frihetsberövade och omfattningen av sessionsverksamheten. Vid en jämförelse med övriga åklagarkammare är antalet ärenden per administratör vid Särskilda åklagarkammaren bland de högsta i landet. Med hänsyn till att kammaren sedan slutet av 2018 endast haft tre administratörer (2,8 årsarbetskrafter) är kansliresursen sårbar.

Med hänsyn till ärendeinflödet, ärendenas svårighetsgrad och det moderna arbetssätt som utvecklats vid Särskilda åklagarkammaren bedöms åklagarresurserna under 2018 varit väl avvägda. Kammarens administrativa personalresurs har i slutet av året varit för liten.

Den framtida ärendetillströmningen och behovet av personal under de kommande åren är svår att förutse. Sannolikt ökar ärendetillströmningen när Polismyndigheten genomfört rekryteringarna av ett stort antal nya poliser.

Under verksamhetsåret 2019 kommer en åklagare och en administratör att gå i ålderspension. Det är därför av stor vikt att kammaren i god tid kan rekrytera personal så att avlämning kan ske till personer som nyrekryteras till kammaren, allt för att upprätthålla kompetens och sakkunskap.

Under verksamhetsåret 2018 har det vidtagits ett antal åtgärder för att utveckla verksamheten. Under avsnittet *Åtgärder som vidtagits eller bör vidtas för att utveckla verksamheten* lämnas en redogörelse för kammarens utvecklingsarbete.

I avsnittet *Risikanaly*s framhålls bl.a. att det är viktigt att Särskilda åklagarkammaren även fortsättningsvis får vara samlokaliserade med

polisen vid Avdelningen för särskilda utredningar. Vidare framhålls att tekniska avbrott riskerar att slå ut arbetet på kammaren. Flera av kammarens ärenden uppmärksammas i massmedia varför medietrycket ställer stora krav på medarbetarna. En annan faktor som tar mycket energi från personalen är kontakterna med oresonliga personer som har en bestämd uppfattning om hur ett ärende bör eller borde ha handlagts av åklagaren.

När det gäller Särskilda åklagarkammarens verksamhet och verksamhetsresultat går det inte att jämföra resultaten med de allmänna åklagarkamrarna, specialistkamrarna eller de olika riksenheterna då uppdraget och förutsättningarna är helt olika.

Sammanfattningsvis blir bedömningen att verksamheten vid Särskilda åklagarkammaren under verksamhetsåret 2018 har uppfyllt de krav som ställs på kammaren.

3 Särskilda åklagarkammaren

Åklagarmyndigheten leds av riksåklagaren och består bl.a. av verksamheten, tre utvecklingscentrum, sju åklagarområden, en nationell åklagaravdelning, stödavdelningar och en överåklagare för samordning och analys. De sju åklagarområdena består av 32 allmänna åklagarkammare. Inom den nationella åklagaravdelningen finns Riksenheten mot internationell och organiserad brottslighet, Riksenheten för miljö- och arbetsmiljömål, Riksenheten för säkerhetsmål, Riksenheten mot korruption samt Eurojust. Härutöver finns Särskilda åklagarkammaren.

Den 1 januari 2005 inrättades Särskilda åklagarkammaren (tidigare Riksenheten för polismål). Det är den enda åklagarkammare som lyder organisatoriskt direkt under riksåklagaren. Särskilda åklagarkammaren skiljer sig från de allmänna åklagarkammarna på så sätt att kammaren är den enda som har särskilda personkategorier som målområde. Kammaren handlägger brottsmisstankar mot polisen, åklagare, domare i allmän förvaltningsrätt och riksdagsledamöter. Kammaren utreder alla typer av brott oavsett om det rör sig om något som hänt under tjänstgöring eller på fritiden. Det är ett rättssäkerhetskrav att verksamheten vid Särskilda åklagarkammaren bedrivs enhetligt och avskilt från vanlig polis- och åklagarverksamhet.

Arbetet vid Särskilda åklagarkammaren ställer därför speciella krav på åklagarna och på verksamheten. Det förutsätter hög åklagarkompetens, erfarenhet, integritet och självständighet i ämbetet.

Kammarens verksamhet är uppdelad på tre arbetsenheter som är placerade i Malmö, Göteborg och Stockholm. Under stora delar av 2018 arbetade tolv åklagare på kammaren. Särskilda åklagarkammarens chef är överåklagare och den ställföreträdande chefen är vice överåklagare. Övriga tio åklagare är chefsåklagare. Kammarens kansli som ligger i Malmö leds av en chefsadministratör. Vid kansliet arbetade under slutet av året tre åklagaradministratörer (2,8 årsarbetskrafter).

Vid Särskilda åklagarkammaren har åklagarna till viss del ett geografiskt ansvarsområde som grundas på var de är stationerade. Ett stort antal av kammarens ärenden fördelas dock på åklagarna utan någon egentlig hänsyn till var de är stationerade. Skälet är att nyttja åklagarnas sakkunskap inom ett visst område samt undslippa eventuell jävsproblematik. Vid handläggningen av ärendena biträds åklagarna av poliskommissarier och annan utredningspersonal vid Avdelningen för särskilda utredningar. Avdelningen för särskilda utredningar har sin kansliort i Stockholm och lokala utredningsenheter i Malmö, Göteborg och Stockholm. Åklagarna vid Särskilda åklagarkammaren är samlokaliserade med eller har sina arbetsplatser intill utredarna i Malmö, Göteborg och Stockholm. Det skapar goda förutsättningar för effektivitet och kvalitet i handläggningen och bidrar också till en god arbetsmiljö.

Vid Särskilda åklagarkammaren handläggs i huvudsak följande ärendetyper.

- Ärenden om brott av anställda inom polisen samt vissa andra befattningshavare som avses i förordningen (2014:1106) om handläggning av ärenden om brott av anställda inom polisen och vissa andra befattningshavare.
- Ärenden som anges i Åklagarmyndighetens föreskrifter och allmänna råd (ÅFS 2014:16) om var ärenden om brott av vissa befattningshavare ska handläggas. Föreskriften avser åklagare, domare, riksdagsmän m.fl. samt ärenden om brott som har samband med brottsutredande verksamhet som bedrivs utanför polisen hos Tullverket, Kustbevakningen och Skatteverket.
- Ärenden som chefen för Särskilda åklagarkammaren och annan berörd chef kan komma överens om ska handläggas vid Särskilda åklagarkammaren med hänsyn till att åklagaruppgiften av särskilda skäl inte bör utföras vid en annan kammare. Detta följer av bilaga 2 i Åklagarmyndighetens arbetsordning.
- Ärenden om brott i tjänsten av åklagare eller domare där riksdagens ombudsmän, justitiekanslern eller riksåklagaren har beslutat att inleda förundersökning och annan handläggning inte särskilt bestäms. Säkerhets- och integritetsskydds nämnden kan även överlämna ärenden till Särskilda åklagarkammaren.

4 Resultatredovisning

Med ärenden avses ett upplägg i ärendehanteringssystemet som kan innefatta ett eller flera brott, brottsmisstankar och/eller personer. Med brott avses en registrerad händelse som kan vara brottslig. Med brottsmisstanke avses ett brott där en person knyts till brottet.

Med C-ärenden avses brott där fängelse ingår i straffskalan. E-ärenden avser brott för vilket inte är föreskrivet svårare straff än böter, främst trafikbrott.

4.1 Ärendeinflöde

Antalet inkomna, avslutade ärenden och balansförändring.

Samtliga ärenden	2016	2017	2018
Inkomna	8 405	8 978	8 807
Avslutade	8 587	9 176	9 056
Balansförändring	182	35	3

Samtliga ärenden med fängelse i straffskalan (C-ärenden)	2016	2017	2018
Inkomna	5 068	5 365	4 986

Samtliga ärenden med enbart böter i straffskalan (E-ärenden)	2016	2017	2018
Inkomna	3 337	3 613	3 821

Nästan alla ärenden med enbart böter i straffskalan (E-ärenden) avser s.k. ATK-ärenden (hastighetsövervakning med automatisk trafiksäkerhetskontroll). Polisen inleder automatiskt förundersökning i dessa ärenden. Med något undantag läggs förundersökningarna ned i dessa ärenden då polisens fordon registreras av ATK-kameror vid s.k. brådskande tjänsteutövning som ger polisen rätt att överträda vissa trafikbestämmelser.

Inkomna ärenden med fängelse i straffskalan (C-ärenden) avseende vissa personkategorier

Uppdelningen i personkategorier baseras på att varje ärende kodas med en personkategori (RIP-kod). Vissa ärenden kan innehålla två eller undantagsvis flera personkategorier. Det innebär att nedan redovisade ärenden i vissa fall förekommer flera gånger.

Inkomna ärenden med fängelse i straffskalan (C-ärenden) avseende vissa personkategorier	2016	2017	2018
Polisanställda	6 151	5 786	5 766
Varav polisanställda - tjänst	5 549	5 327	5 265
Varav polisanställda - våld	1 055	1 038	643
Varav polisanställda - fritid		459	501
Anställda inom åklagarväsendet	346	310	348
Varav anställda inom åklagarväsendet - tjänst	342	305	338
Varav anställda inom åklagarväsendet - fritid	4	5	10
Domare	117	143	154
Varav domare – tjänst	96	128	130
Varav domare - fritid	21	15	24
Riksdagsledamot i uppdraget som ledamot	7	24	30
Riksdagsledamot – fritid	13	7	41
Statsråd - tjänst	0	0	0
Statsråd – fritid	1	0	1
Arrestantvakt/Kriminalvårdsanställd – tjänst	13	17	14
Arrestantvakt/Kriminalvårdsanställd – fritid	0	1	0
Övriga – tjänst	18	19	45
Övriga – fritid	15	38	10
Annan i brottsutredande verksamhet	18	27	15
Samtliga brott och brottsmisstankar (C- och E-ärenden)	2016	2017	2018
	10 085	10 636	10 176

4.2 Beslutsfördelning avseende brott och brottsmisstankar

Huvudsaklig beslutsfördelning i alla C-mål av samtliga brott och brottsmisstankar.

Procent av samtliga brott och brottsmisstankar	2016 %	2017 %	2018 %
Brottsmisstanken avslutas	4,5	4,4	5,1
Förundersökning inleds inte	69,3	74,5	68,3
Förundersökning läggs ned	21,9	18,1	23,3
Strafföreläggande	0,4	0,6	1,7
Åtal	3,7	1,6	1,4

4.3 Genomströmningstider

Genomströmningstiden mäts från det att brott registrerats till det att åklagaren meddelat beslut.

Antal dagar	2016	2017	2018
Ärenden med fängelse i straffskalan (C-ärenden)	13	13	15
Ärenden med enbart böter i straffskalan (E-ärenden)	3	3	2
Totalt	8	8	9

4.4 Tvångsmedel

Tvångsmedel	2016	2017	2018
Antal anhållna	0	4	4
Antal häktningsframställningar	0	1	0

4.5 Inledda förundersökningar

I det följande redovisas antalet inledda förundersökningar i ärenden med fängelse i straffskalan (C-ärenden) uppdelat på personkategorier.

Inledda förundersökningar i ärenden med fängelse i straffskalan (C-ärenden)	2016	2017	2018
Totalt	2 027	3 378	2 012

Uppdelningen på personkategorier baseras på att varje ärende kodas med en personkategori (s.k. RIP-kod). Vissa ärenden kan innehålla två eller undantagsvis flera personkategorier. Det innebär att nedan redovisade ärenden i vissa fall förekommer flera gånger.

Inledda förundersökningar i ärenden med fängelse i straffskalan (C-ärenden) uppdelat på personkategorier	2016	2017	2018
Polisanställda	1 791	1 383	1 688
Varav polisanställda - tjänst	1 352	1 119	1 337
Varav polisanställda - våld	404	402	278
Varav polisanställd - fritid		264	351
Anställda inom åklagarväsendet	98	98	101
Varav anställda inom åkl.väsendet - tjänst	96	94	95
Varav anställda inom åkl.väsendet - fritid	2	4	6

Domare	90	113	113
Varav domare – tjänst	73	100	91
Varav domare - fritid	17	13	22
Riksdagsledamot i uppdraget som ledamot	1	19	21
Riksdagsledamot – fritid	9	4	25
Statsråd - tjänst		0	0
Statsråd – fritid	1	17	0
Arrestantvakt/Kriminalvårdsanställd – tjänst	13	0	14
Arrestantvakt/Kriminalvårdsanställd – fritid	0	13	0
Övriga – tjänst	8	29	31
Övriga – fritid	7	13	7
Annan i brottsutredande verksamhet	9	13	12
<i>Totalt</i>	2 027	3 378	2 012

4.6 Lagföring

Med lagföring avses brottsmisstankar med beslut om åtal, strafföreläggande eller åtalsunderlåtelse. Antalet beslut om åtalsunderlåtelse redovisas inte här då sådana beslut sällan meddelas av åklagare vid Särskilda åklagarkammaren. Flera brottsmisstankar kan också ingå i ett ärende.

Lagföring av brottsmisstankar uppdelat på personkategorier

Uppdelning på personkategorier baseras på att varje ärende kodas med en personkategori (RIP-kod). I följande tabell redovisas antalet lagförda brottsmisstankar uppdelade på personkategorier. Flera lagförda brottsmisstankar kan höra till samma ärende.

Lagföring av brottsmisstankar i ärenden med fängelse i straffskalan (C-ärenden) uppdelat på personkategorier	2016	2017	2018
Polisanställda	249	89	201
Varav polisanställda - tjänst	98	35	157
Varav polisanställda - våld	2	9	4
Varav polisanställd - fritid		54	44
Anställda inom åklagarväsendet	3	0	0
Varav anställda inom åkl.väsendet – tjänst (se kommentaren ovan)	3	0	0
Varav anställda inom åkl.väsendet - fritid	1	0	0
Domare (se kommentaren ovan)	10	8	1
Varav domare – tjänst (se kommentaren ovan)	6	2	0

Varav domare – fritid (se kommentaren ovan)	4	6	1
Riksdagsledamot i uppdraget som ledamot	0	0	0
Riksdagsledamot – fritid	2	1	0
Statsråd - tjänst	0	0	0
Statsråd – fritid	0	0	0
Arrestantvakt/Kriminalvårdsanställd – tjänst	1	0	0
Arrestantvakt/Kriminalvårdsanställd – fritid	0	0	0
Övriga – tjänst	0	0	0
Övriga – fritid	1	14	0
Annan i brottsutredande verksamhet	2	112	1
<i>Totalt</i>	268	224	203

Procentuell andel lagföring av ärenden med fängelse i straffskalan (C-ärenden) av alla ärenden med fängelse i straffskalan.

Procent lagföring av samtliga ärenden med fängelse i straffskalan (C-ärenden)	2016 %	2017 %	2018 %
<i>Totalt</i>	4,0	3,5	3,2

Procentuell andel lagföring av ärenden med fängelse i straffskalan (C-ärenden) av alla ärenden med fängelse i straffskalan inom respektive personkategori.

Procent lagföring av samtliga ärenden med fängelse i straffskalan (C-ärenden) inom resp. kategori	2016 %	2017 %	2018 %
Polisanställda	4,0	1,5	3,5
Anställda inom åklagarväsendet	0,9	0,0	0,0
Domare	8,5	5,6	0,6

Procentuell andel lagföring av ärenden med fängelse i straffskalan där förundersökning har inletts.

Andel lagföring av samtliga ärenden med fängelse i straffskalan (C-ärenden) där förundersökning inletts	2016 %	2017 %	2018 %
	13,2	6,6	10,1

Lagföring av brottsmisstankar.

Brottstyp	Antal
Dataintrång	135
Bidragsbrott mot Försäkringskassan	20
Rattfylleri, inkl. grovt	11
Tjänstefel, inkl. grovt	7

Vållande till kroppsskada eller sjukdom i samband med trafikolycka	3
Brott mot speciallagstiftning	3
Tillgrepp av fortskaffningsmedel	2
Olovlig körning, grovt brott	2
Brott mot trafikbrottslagen	2
Brott mot fiskelagstiftningen	2
Misshandel, annan än grov, mot man 18 år eller äldre, obekant med offret, utomhus	1
Vållande till kroppsskada eller sjukdom	1
Ofredande	1
Olaga hot mot kvinna 18 år eller äldre	1
Stöld, ringa stöld	1
Bedrägeri mot Försäkringskassan	1
Totalt	193

4.7 Domar och strafförelägganden

Med brott i tjänsten eller tjänstebrott avses brott som har samband med den enskildes tjänstgöring. Med fritidsbrott avses brott som saknar samband med tjänsten.

Antal domar	2016	2017	2018
Totalt	71	58	49
- varav bifall	49	38	41
Totalt i tjänsten	42	30	25
- varav bifall	23	16	19
Totalt i fritid	29	28	24
- varav bifall	26	22	22

Strafförelägganden	2016	2017	2018
Totalt	26	27	27

Under år 2018 har sammanlagt 49 domar meddelats av tings- eller hovrätt där åklagare vid Särskilda åklagarkammaren varit part. De domar som redovisas som bifallna utgörs av både bifallna åtal och där endast en del av åtalet bifallits.

Sammanlagt har åtalen bifallits i 41 domar (83,6 procent bifall av samtliga domar), varav 19 domar avsett påstådda brott i tjänsten (38,7 procent av

samtliga domar) och 22 domar fritidsbrott (44,8 procent av samtliga domar).

Det har under året meddelats 48 domar avseende polisanställda. Av dessa domar avser 39,5 procent (25 domar) brott i tjänsten, 8,3 procent (4 domar) avser våld i tjänsten och 43,7 procent (21 domar) avser övriga tjänstebrott.

Tingsrätten har meddelat 38 domar och bifallit åtalet i 31 domar (81,5 %) och således ogillat åtalet i 7 domar (18,4 %). Hovrätten har meddelat 11 domar och bifallit åtalet i 10 domar (91 %) och ogillat åtalet i 1 dom (9 %).

Det har under året utfärdats 27 godkända strafförelägganden under året. Ett strafföreläggande motsvarar en dom och vinner laga kraft när den som strafförelagts godkänt föreläggandet.

4.8 Överprövningar

Den som inte är nöjd med en åklagares beslut kan begära överprövning av detta. Överåklagaren och vice överåklagaren vid Utvecklingscentrum Malmö meddelare överprövningsbeslut i nästan alla överprövningsärenden där grundbeslutet meddelats av åklagare vid Särskilda åklagarkammaren. Antalet överprövningar och antalet ändrade beslut vid Utvecklingscentrum Malmö återges i nedan angivna tabell.

Överprövningar vid UC Malmö	Antal	Antal ändrade	% ändrade
2016	302	6	1,9 %
2017	317	10	3,2 %
2018	303	5	1,6 %

4.9 Kostnader, personal och arbetsmiljö

Förbrukade medel

Den totala budgeten och de faktiska kostnaderna för Särskilda åklagarkammarens verksamhet fördelad på personal- och driftkostnader för år 2018 framgår av följande tabell. Kammaren visare ett överskott på cirka 270 000 kr för verksamhetsåret 2018. Överskottet har uppkommit på grund av att ersättningsrekryteringar av åklagare och administratörer förskjutits under året vilket medfört minskade lönekostnader.

Budgetposter	Budget	Ack utfall
Alla verksamhetskoder	20 747 000	20 475 147
Åklagarkammare - driftkostnader	984 006	768 127
Allmän verksamhet	150 000	139 803

tele/post	180 000	154 852
lokalkostnader	30 000	28 753
Resor	300 000	126 003
Resor, FU-ledning		11 002
Resor, tingsrätt		28 790
Resor, hovrätt		1 390
Tjänstebil/Förmånsbil		
Intern information	20 000	56 572
Kompetensutveckling/utbildning	10 000	52 919
Inventarier	30 000	19 723
Representation	10 000	10 523
Arbetsmiljö	80 000	71 985
Samverkansmöten	110 000	4 117
Lånekostnader	64 006	61 696
Åklagarkammare - personalkostnader	19 762 994	19 707 019
Åklagare	17 672 768	17 289 365
Administrativ personal	2 332 442	2 417 655
Justeringspost	-242 217	

Personalläget

Personalläget har varit förhållandevis stabilt under året 2018. En del personalförändringar har dock ägt rum.

Åklagare

En chefsåklagare gick i ålderspension i månadsskiftet april/maj och en vice överåklagare gick i ålderspension i månadsskiftet maj/juni. Båda tjänsterna har ersatts. Chefsåklagartjänsten tillträdde i mitten av augusti och vice överåklagartjänsten tillträdde i mitten av september. En chefsåklagare vid Särskilda åklagarkammaren fick under hösten 2018 tjänst som vice chefsåklagare vid Åklagarkammaren i Halmstad. Den vakanta chefsåklagartjänsten vid Särskilda åklagarkammaren kommer att tillträdas den 1 mars 2019 med placering i Stockholm. Vid utgången av 2018 tjänstgjorde 11 åklagare vid kammaren.

Administratörer

Kammarens chefsadministratör gick på föräldraledighet den 9 januari 2018 och 15 januari påbörjade en person ett vikariat som chefsadministratör på kammaren. En administratör avslutade sin anställning i november. En tjänst som administratör och IT-administratör har rekryterats. Han påbörjar sin anställning den 1 april 2019. Vid utgången av år 2018 tjänstgjorde tre åklagaradministratörer på kammaren (2,8 årsarbetskrafter) vilket medför att kammarens kansliresurs är sårbar.

5 Representativa och uppmärksammade ärenden

Under verksamhetsåret 2018 har åklagarna vid Särskilda åklagarkammaren handlagt ett stort antal ärenden. Några har varit av principiell natur eller särskilt uppmärksammade. Nedan följer en redogörelse.

Pågående förundersökningar

Pågående förundersökning – brott mot trafikförordningen

Poliser använde en polisbuss på fritiden och genomförde en påhittad trafiknykterhetskontroll med en blivande brud. Mycket uppmärksammat ärende i pressen. Förundersökningen är slutförd mot en polisman och ligger för delgivning.

Nedlagda förundersökningar

Nedlagd förundersökning – misshandel

En nioårig pojke lämnade diffusa uppgifter till personal på skolan och på fritids att hans pappa var våldsam mot honom i hemmet. Skolan anmälde detta till socialtjänsten som i sin tur gjorde anmälan till polisen. Pojken förhördes på barnhus. Förundersökningsledaren var närvarande under förhöret. Vid förhöret berättade pojken om våld från pappans sida. Pojken hade dock svårt att ange när den aktuella händelsen inträffat. Pappan, som är polis, delgavs misstanke om brott. Han förnekade brottsmisstanken. Förundersökningen är nedlagd.

Nedlagd förundersökning – tagande av muta

Sedan Polismyndigheten i maj 2017 fattat ett tilldelningsbeslut i anledning av myndighetens upphandling av ett nytt passsystem inkom till Särskilda åklagarkammaren i augusti 2017 en anmälan om tagande av muta. Två polismän påstods ha låtit sig bjudas på luncher och middagar av den leverantör med vilken Polismyndigheten hade en pågående affärsmässig relation. Det gjordes vidare gällande att de genomfört utrikesresor vilka delvis bekostats av samma leverantör.

Förundersökning inleddes. I ärendet vidtogs under 2018 ett mycket stort antal utredningsåtgärder av vilka särskilt följande kan nämnas.

Alla handlingar i upphandlingsärendet hämtades in liksom de två polismännens e-post under aktuell period, uppgifter från Polismyndighetens redovisningssystem, tillgängliga mötesprotokoll som upprättats under upphandlingsarbetet, bankkontoutdrag avseende de två polismännen, förhör med åtskilliga personer som i olika funktioner varit involverade i upphandlingsprojektet dels anställda inom Polismyndigheten men också anställda inom andra myndigheter, bl.a. NFC, som haft aktiva

roller inom projektet samt konsulter som biträtt Polismyndigheten med upphandlingen.

Vidare hämtades domar in från både förvaltningsrätten och kammarrätten i Stockholm, regeringskansliets vägledning om mutor och jäv, Polismyndighetens riktlinjer för inköp (PM 2015:48) samt Polismyndighetens tillsynsrapport 2018:1 avseende Polismyndighetens inköp och upphandlingar.

Beträffande de luncher och middagar som granskades under förundersökningen framkom inte annat än att representationen med hänsyn till sin art och omfattning varit enbart av attitydpåverkande slag och därmed inte omfattades av kriminaliseringen. Då polismännens roller i upphandlingen varit synnerligen begränsade föranledde inte den då pågående upphandlingen någon annan bedömning.

Beträffande de fyra utlandsresor som särskilt granskades under förundersökningen kunde inte annat bevisas än att de aktuella resorna varit kända av Polismyndigheten i förväg och att de varit till nytta för Polismyndigheten. Hade inte leverantören stått för vissa kostnader skulle Polismyndigheten betalat för dem. De utpekade polismännen hade alltså inte haft någon egen personlig vinning av resorna, utan istället Polismyndigheten. I en sådan situation kan en anställd inte göra sig skyldig till tagande av muta. Förundersökningen lades ned.

Nedlagd förundersökning – tjänstefel

Den 28 februari 2018 mottog polisen i Sävsjö samtal om att en lätt klädd och nedkyld pojke i tioårsåldern återfunnits utomhus. Vid tidpunkten var det mycket kallt ca 10 minusgrader. Han var förd med ambulans till sjukhus. Kort därefter framkom att en kvinna lämnat pojken, sin son, utomhus och gått vidare med sin dotter, båda också lätt klädda. Kvinnan och flickan hittades flera timmar senare. Kvinnan hade frusit ihjäl och flickan ådragit sig svåra köldskador. En förundersökning inleddes för tjänstefel men lades senare ned med motiveringen att det inte fanns anledning att anta att brott som hör under allmänt åtal hade förövats från polisens sida.

Nedlagd förundersökning – tjänstefel

En man, iklädd hjälm och en utrustningsväst med okänt innehåll, befann sig utanför polisstationen i Täby, beväpnad med skjutvapen och en kniv. Vid kontakt med larmcentralen fick polisen också uppfattningen att han hade handgranat. Mannen larmades ut och upptäcktes på en bänk med ett gevär och pistol riktade mot sig själv och sågs också skära sig själv med en kniv. Mannen kom senare att resa på sig och gå mot stationen. Med anledning av att han inte följde upprepade uppmaningar från polisen om

att släppa sina vapen, sköts han i benet. Utredningen visade att det som av polisen uppfattades som ett skarpt skjutvapen i själva verket var en kolsyredriven luftpistol och ett paintbollvapen. Någon skarp handgranat anträffades inte. Av utredningen framkom att mannen agerat på sådant sätt att det fanns fog för polismannens bedömning att skjuta verkanseld. Förundersökningen lades därför ned då det inte längre fanns anledning att anta att brott som hör under allmänt åtal hade förövats.

Nedlagd förundersökning – tjänstefel

En man hade tillfogade en kvinna ett stort antal stick- och huggskador i huvudet, ansiktet och på händerna samt slet henne i håret. Mannen hade vidare försökt kasta ut kvinnan från en balkong på andra våningen. Polis försökte avbryta angreppet mot kvinnan genom att ropa samtidigt som de uppmanade mannen att släppa kniven. Varningsskott sköts. Mannen följde inte polisens uppmaning och våldet mot kvinnan avbröts först när polisen sköt verkanseld. Mannen avled av det skott som träffade honom i bröstet. Av vidtagna utredningsåtgärder framkom att det förelåg en nödvärnssituation då polisen avlossade skottet mot mannen. Det bedömdes inte heller vara uppenbart oförsvarligt av polisen att i den uppkomna situationen avlossa verkanseld mot mannen. Förundersökningen lades därför ned.

Nedlagd förundersökning – tjänstefel

En polisman blev nedbrottad av en ung man och fasthållen genom ett grepp runt halsen. Polismannen försökte avvärja våldet med hjälp av batong och OC-spray, vilket misslyckades. Polismannen sköt därefter på mycket nära håll verkanseld mot mannen som avled av skadorna. Mot bakgrund av att polismannen befunnit sig i en nödvärnssituation och att det våld som användes inte bedömdes var uppenbart oförsvarligt, lades förundersökningen ned.

Nedlagd förundersökning – våldtäkt

En polis anmäldes för våldtäkt av en kvinna i 20-årsåldern. Under förhöret uppgav polismannen att de sexuella handlingarna var frivilliga och att han inte heller varit grovt oaktsam till att samtycke inte förelåg från kvinnans sida. Förundersökningen lades ned motiveringen att brott inte kunde styrkas. Överprövning begärdes bl.a. med anledning av att ärendet rörde våldtäkt enligt den nya samtyckeslagen. Överåklagare vid Utvecklingscentrum Göteborg ändrade inte på åklagarens beslut.

Åtal

Åtal- brott mot djurskyddslagen

Den 18 juni 2018 inkom en anmälan från Länsstyrelsen på Gotland rörande djurplågeri och brott mot djurskyddslagen. En person hade haft 16 katter i ett bostadshus och det angavs bl.a. att katterna inte haft tillgång till fungerande kattlådor och inte heller tillgång till rent vatten. Åtal väcktes för brott mot djurskyddslagen bestående i att katterna inte haft tillräckligt med vatten eller tillräcklig tillsyn, att förvaringsutrymmen inte hållits rena samt att personen brutit mot några av föreskrifterna i Statens Jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om hållande av hund och katt. Målet är utsatt till huvudförhandling.

Åtal-försök till bedrägeri

Polisman som avbokad en semesterresa begärde försäkringsersättning. Resan som skulle genomföras på kvällen avbokades samma morgon. Vid lunch tecknades en tilläggsförsäkring till hemförsäkringen, utökad reseförsäkring med avbeställningsskydd. Efter det anmälde polisen till försäkringsbolaget att resan bokats av, att en familjemedlem blivit sjuk på eftermiddagen och en annan i familjen kräkts på vägen till flyget. Polismannen har åtalats för försök till bedrägeri. Gärningen är förnekad.

Åtal - dataintrång

Civilanställd person på underrättelseavdelning hos polisen, hade gjort slagningar i polisens datasystem på personer närstående till hans sambo. Förundersökning inleddes för dataintrång och brott mot tystnadsplikten.

Den civilanställda vitsordade slagningarna men bestred ansvar för brott. Han hade inte lämnat uppgifter vidare till sin sambo eller annan om innehållet i de polisiära registren. Han menade att slagningarna innefattades i hans arbetsuppdrag. I något fall hade uppgifter kommit upp i underrättelseflödet och i annat fall hade han fått tips. Förundersökningen visade att hans slagningar inte lett till något underrättelseuppdrag samt att de utförts i samband med att det varit problem i relationen med sambons släktingar. Brotten kunde inte styrkas gällande brott mot tystnadsplikten. Åtal har väckts för dataintrång.

Strafföreläggande och domar

Strafföreläggande – dataintrång

En civilanställd passkontrollant vid Polismyndigheten genomförde ett mycket stort antal slagningar i polisen olika IT-system. Slagningarna var inte tjänsterelaterade. Med anledning av att passkontrollanten erkände

samtliga datainrång och var beredd att underkasta sig ett strafföreläggande utfärdades strafföreläggande rörande datainrång. Vid ett personligt möte godkändes föreläggandet. Påföljden bestämdes till villkorlig dom. Den villkorliga domen förenades inte med dagsböter med anledning av att passkontrollanten förlorade sin anställning.

Dom i tingsrätt - datainrång

En polisassistent gjorde under 1 års tid 3 016 slagningar i Polismyndighetens IT-system Webstorm i syfte att bereda sig tillgång till händelserapporter som inte behövdes för assistentens tjänsteutövning. Han tog fram och läste händelserapporter som gällde bl.a. mord/dråp, olaga hot, våldtäkt, bombhot, dödsfall och vapenlagen, trots att han själv arbetade på en beredningsgrupp som ansvarar för utredning av bostadsinbrott. Under sin arbetsdag följde polisassistenten kontinuerligt arbetet i ärendena som han inte var inblandad i, genom att följa hur länskommunikationscentralens operatörer gjorde anteckningar i händelserapporterna. Han åtalades för datainrång. Tingsrätten dömde för datainrång och påföljden bestämdes till 120 dagsböter. Domen har vunnit laga kraft. Polisassistenten är uppsagd.

Dom i tingsrätt - tjänstefel

Systembolaget anmälde att två poliser – som larmats till systembolaget med anledning av att personal gripit en person för ringa stöld – underlät att upprätta en anmälan om brott. Polismännen samtalade enbart med den gripne. Polismännen var ointresserade av att utreda vad som ägt rum. De varken talade med personalen eller hämtade in den skriftliga rapporten som personalen alltid upprättar i samband med tillgrepp. Åtal väcktes för tjänstefel. Tingsrätten bedömde gärningen som ringa tjänstefel och ogillade åtalet. Domen har överklagats.

Dom i tingsrätt – vållande till kroppsskada

En 15-årig pojke (föraren) åkte på en trimmad moped dvs en lätt mc . Han iaktogs av en polisman. Det fanns inga andra misstankar om brott än olovlig körning. Framförandet av den lätta motorcykeln hade inte varit farlig för annan. Polismannen prejade den lätta motorcykeln i en tunnel och tryckte in motorcykeln och föraren mot väggen. Föraren av mopeden fick en spricka i foten och skrapskador som behövde läkarvård. Tingsrätten dömde polismannen för vållande till kroppsskada. Domen har vunnit laga kraft.

Dom i tingsrätt – bokföringsbrott

Finanspolisen fick vid en viss tidpunkt tips om att en polis bedrev näringsverksamhet bestående i inköp och försäljning av exklusiva klockor. När Finanspolisen kontrollerade polisens konto framkom att omsättningen på kontot under en ett års period uppgått till drygt 2,3 miljoner kronor,

varav cirka 2,1 miljoner kronor översteg den lön och dagessättning som polisen hade haft från polisen. Den fortsatta granskningen visade att en mycket stor del av insättningarna på kontot avsåg betalning som polisen erhållit vid försäljning av klockor bl.a. från ett bolag som bedrev handel med exklusiva klockor. Vid husrannsakan som genomfördes hos polisen anträffades ingen regelrätt bokföring. Skatteverket gjorde bedömningen att den verksamhet som polisen bedrev utgjorde näringsverksamhet, vilket också förvaltningsrätten slog fast. Polisen åtalades för bokföringsbrott. Tingsrätten dömde polisen för bokföringsbrott och bestämde påföljden till villkorlig dom och dagsböter 60 å 300 kr. Domen har överklagats.

Dom i tingsrätt - bidragsbrott

En person (civilanställd inom polisen) åkte med familjen till USA utan att ta semester för resans första dagar. Han skickade meddelande till sin chef att han ”vabbade” (vård av sjukt barn) och ansökte hos försäkringskassan om tillfällig föräldrapenning. Han åtalades för bidragsbrott. Tingsrätten dömde för bidragsbrott till villkorlig dom och dagsböter 30 å 80 kr.

6 Åtgärder som vidtagits eller bör vidtas för att utveckla verksamheten

En viktig del i Särskilda åklagarkammarens arbete är att löpande försöka utveckla verksamheten. Under verksamhetsåret 2018 har bl.a. följande åtgärder vidtagits för att förbättra verksamheten vid kammaren.

Arbetsordning, Kris- och säkerhetsplan

Särskilda åklagarkammarens arbetsordning har kompletterats och reviderats något under år 2018. Vidare har kammarens kris- och säkerhetsplan tagits upp vid en arbetsplatsträff. Arbetsordningen, kris- och säkerhetsplanen är dokument som löpande ses över.

Rådgivande åklagare och gemensamma genomgångar av svårbedömda ärenden

I vissa svårbedömda och komplicerade ärenden har förundersökningsledaren haft möten med sina kollegor för att diskutera ärendet i syfte att få stöd i sitt beslutsfattande. Dessa möten har varit väldigt uppskattade. Det bör dock påpekas att det är den handläggande åklagaren som har det fulla ansvaret för åklagaruppgiften.

Ärenden har också vid flera tillfällen formlöst diskuterats i en vidare krets av åklagare vid Särskilda åklagarkammaren.

En viktig del i arbetet med att höja kvalitén och likformigheten på kammaren är att åklagarna alltid delger varandra strafförelägganden, åtal och domar samt vissa beslut.

Dagjour

Under verksamhetsåret 2018 har Särskilda åklagarkammaren fortsatt med dagjourverksamhet. Den åklagare som har kammarens beredskap ansvarar även för kammarens dagjour. I dagåklagaruppgiften ingår att fatta beslut och ge direktiv i ärenden som tidigare inte har inlottats på kammaren och där polisen skyndsamt behöver komma i kontakt med åklagare för att få beslut och direktiv. Kammarens dagjournummer har lagts ut på Åklagarmyndighetens hemsida under fliken ”Dagjour – Telefonnummer”.

Arbetsplatsträffar och rikskammarmöten

Arbetsplatsträffar har genomförts varje månad, utom under sommar-månaderna, via Skype. Under dessa arbetsplatsträffar har arbetsläget och arbetsmiljön på kammaren genomgått. Vidare har kammarens personal informerats om kammarens ekonomi. En åklagare har också haft till uppgift att informera om ny lagstiftning och en annan åklagare har inför övriga åklagare redovisat de tillsynsbeslut som meddelats av

Åklagarmyndighetens tillsynsavdelning. Vidare har en åklagare haft till uppgift att upplysa övrig personal om beslut som fattats av Justitiekanslern när innehållet i besluten varit av sådan karaktär att det kan påverka handläggning av vissa typer av ärenden.

Till det riksmöte som kammaren genomförde i mitten av maj vid Villa Källhagen i Stockholm var Åklagarmyndighetens kommunikationsavdelning inbjuden. Under ett par timmar presenterade de sin verksamhet och det stöd som de kan ge åklagarna i sina kontakter med media. Vidare var representanter från Åklagarmyndighets IT-avdelning inbjudna. De informerade bl.a. om vilka utvecklingsområden som IT-avdelningen arbetade med. Under riksmötet behandlades också ett antal rättsliga frågor bl.a. förhör. Vidare genomfördes ett uppskattat besök på Polismyndighetens museum och två medarbetare som gått i ålderspension avtackades.

Syftet med riksmötena är bl.a. att säkerställa och förbättra medarbetarnas arbetsmiljö och att handläggningen av ärendena vid kammaren ska vara så effektiv, enhetlig och rättssäker som möjlig. En viktig del med mötena är också att skapa en gemenskap bland medarbetarna. Detta är särskilt viktigt då kammarens personal är placerad på olika ställen i landet.

Medarbetar- och lönesamtal samt arbetsmiljö rond

Det har genomförts medarbetarsamtal, lönesamtal och arbetsmiljö rond på kammarens olika enheter. Chefen på Särskilda åklagarkammaren har under verksamhetsåret vid ett stort antal tillfällen besökt kammarens olika arbetsplatser och därvid tillsammans med de enskilda medarbetarna bl.a. tagit upp arbetsmiljö- och handlägningsfrågor.

Rättsliga möten

Kammaren har under året genomfört rättsliga möten där rättsliga frågor diskuterats. Under verksamhetsåret 2019 kommer kammaren att genomföra ett antal sådana möten till vilka medarbetarna har möjlighet att ta upp olika rättsliga frågeställningar. Syftet med mötena är att åstadkomma en samsyn och därigenom en mer likformig tillämpning. Mötena bidrar också till en ökad ”vi-känsla”.

Effektivitetsvinster genom s.k. prövningslottning och beredning av ATK-ärenden m.m.

Under verksamhetsåret 2018 har det inkommit 8 807 ärenden till Särskilda åklagarkammaren. Av dessa utgör cirka 57 % brott med fängelse i straffskalan och övriga brott utgör bötesärenden. Merparten av bötesärendena är s.k. ATK-ärenden där polisen i tjänsten överträtt gällande hastighetsbestämmelser. Med hänsyn till att polisen vid brådskande tjänsteutövning har laglig rätt att köra för fort lagförts ATK-ärendena väldigt sällan.

Förundersökning avseende brott med fängelse i straffskalan har under 2018 inleds i 29 % av alla anmälningar mot polisanställda. Det innebär således att en stor mängd av dessa ärenden skrivs av utan att förundersökning inleds. Skälet till att ett så stort antal ärenden skrivs av direkt är att många av de gärningar som anmäls inte är straffbara. En polisanställd kan göra fel, uppträda olämpligt eller göra ett mindre bra jobb utan att hans handlande är brottsligt.

I många av de ärenden som inkommer till Särskilda åklagarkammaren är det redan från början uppenbart att det inte finns anledning att anta att brott som hör under allmänt åtal har förövats. Med anledning härav har Särskilda åklagarkammaren sedan några år tillbaka inrättat en särskild berednings- och bedömningsfunktion för anmälningar mot polisen (den s.k. prövningslottningen). De ärenden som polisen väljer att prövningslotta lottas på en mycket erfaren åklagare som sedan avgör om ärendet ska lottas ut på kammarens övriga åklagare eller om ärendet genast ska skrivas av utan fortsatt granskning. Detta arbetssätt har inneburit att åklagar- och polisresurserna på ett effektivt sätt kunnat koncentreras till de ärenden där det finns anledning att anta att brott har förövats. Dessutom har arbetssättet inneburit att ärenden som är av arbetsrättslig karaktär mycket snabbt kunnat överlämnas till polisen så att Polismyndigheten har möjlighet att snabbt ta ställning till om det finns anledning att göra en arbetsrättslig utredning eller vidta andra åtgärder.

Kammaren har under 2018 infört en beredningsorganisation för ATK-ärendena. Härigenom har handläggningen av dessa ärenden effektiviserats

och medfört att åklagarna fått mer tid till att utreda kammarens mer komplicerade ärenden.

Under 2018 har ett antal uppmärksammade ärenden handlagts på kammaren där polis avlossat verkanseld mot person med dödlig utgång. Med anledning härav har kammaren upprättat en gemensam utredningsrutin för dessa ärenden.

Några administratörer och åklagare har genomgått utbildning om vilken information som bör ligga på en kammares hemsida. Vidare har några på kammaren genomgått en arbetsmiljöutbildning.

Chefen för Särskilda åklagarkammaren och chefsåklagaren Martin Tidén har i november 2018 genomfört en utbildning för åklagare rörande tjänstefel.

Överenskommelse och möten med Avdelningen för särskilda utredningar

En särskild överenskommelse avseende den gemensamma handläggningen av brottmålsärenden har tidigare träffats med Avdelningen för särskilda utredningar. I denna överenskommelse anges bl.a. handläggningstider för utredarna och åklagarna, när och hur den gemensamma uppföljningen och bevakningen av ärenden ska ske, vilka administrativa regler som ska gälla samt att åklagarna och utredarna kan bilda särskilda team om så krävs. Överenskommelsens syfte är att bidra till en enhetlig och effektiv handläggning av brottmålsärendena. Överenskommelsen har reviderats under hösten 2018 och den kommer även att ses över under 2019.

Särskilda åklagarkammaren och Avdelningen för särskilda utredningars kansli och de olika lokala kontoren har under 2018 haft regelbundna möten. Under dessa möten har man bl.a. följt upp verksamheterna samt handläggningen av vissa ärenden. Syftet med mötena är bl.a. att fånga upp vissa frågeställningar och verka för att handläggningen vid respektive enhet blir likformig och håller hög kvalitet. Vidare har också genomförts gemensamma utbildningar. Exempel på sådana utbildningar är genomgång av polisens hund verksamhet, bevisfrågor och bevisvärdering i brottmål.

I november 2018 genomförde personal vid Särskilda åklagarkammaren och Avdelningen för särskilda utredningar en gemensam konferens i Ystad.

Vid denna konferens behandlades bl.a. handläggning av dopningsbrott samt nyheterna i den överenskommelse som reviderats mellan Särskilda åklagarkammaren och Avdelningen för särskilda utredningar. Den här typen av konferens är betydelsefull då den bidrar till ökad samverkan mellan Särskilda åklagarkammaren och Avdelningen för särskilda

utredningar. Målsättningen är att genomföra en liknande konferens under senhösten 2019 i Stockholm.

Informationsmöten med andra aktörer

Chefen Särskilda åklagarkammaren har även träffat Åklagarmyndighetens insynsråd och informerat rådet om kammarens organisation, arbetssätt och goda samarbete med Avdelningen för särskilda utredningar. Vidare har chefen för Särskilda åklagarkammaren och ledningen för Avdelningen för särskilda utredningar besökt Domstolsverkets ledningsgrupp och Polismyndighetens personalansvarsnämnd och informerat dem om verksamheten. Dessa informationsmöten har varit väldigt uppskattade.

Översyn av elektronisk kommunikation

Det har under verksamhetsåret genomförts en översyn av den elektroniska kommunikationen mellan Särskilda åklagarkammaren och Avdelningen för särskilda utredningar vid handläggningen av brottmålsärenden. Översynen har medfört att administrationen mellan de inblandade aktörerna förenklats.

Åklagarmyndighetens tillsynsavdelning

Särskilda åklagarkammaren har under verksamhetsåret haft löpande kontakter med Åklagarmyndighetens tillsynsavdelning. Vidare har företrädare för Särskilda åklagarkammaren genomfört möte med tillsynsavdelningen och Ekobrottsmyndigheten. Syftet med mötena har bl.a. varit att diskutera handläggningsrutiner och vissa rättsliga frågeställningar.

Justitiekanslern

Några av kammarens åklagare handlägger ärenden åt Justitiekanslern. Dessa åklagare har deltagit i den utbildningsdag som anordnades av Justitiekanslerns den 18 april 2018 i Stockholm. De ämnen som behandlades var handläggning av tryckfrihets – och yttrandefrihetsbrott. Utbildningsdagen var mycket uppskattad.

Justitieombudsmannen

Under verksamhetsåret har åklagare handlagt ett antal ärenden åt Justitieombudsmannen. Justitieombudsmannen har i december genomfört en inspektion på Särskilda åklagarkammaren. Kammaren har ännu inte fått del av inspektionsprotokollet.

Studiebesök av europeiska åklagare

Den 18 september 2018 hade Särskilda åklagarkammaren genom det Europeiska rättsliga nätverket (EJN) besök av åklagare från några europeiska länder. Under detta möte informerade chefsåklagaren Elisabeth Brandt om kammarens organisation och hur kammaren handlägger ärendena i samverkan med Avdelningen för särskilda utredningar. Besöket var väldigt uppskattat.

Resultatgenomgångar och uppföljningar

Åklagarmyndighetens ekonomiavdelning skickar månadsvis ut en statistikrapport rörande Särskilda åklagarkammaren verksamhetsresultat. Rapporten innehåller bl.a. uppgifter om antalet inkomna ärenden, brott och brottsmisstankar, andelen inledda förundersökningar och lagföringsandel.

Vid kammarens arbetsplatsträffar diskuteras kammarens verksamhetsresultat. Statistikrapporterna som erhålls från myndigheten varje månad utgör ett stort stöd vid dessa diskussioner. Det sker också månadsvis uppföljning av åklagarnas rotlar och utredarnas ärenden.

7 Riskanalys

Av förordningen (2007:603) om intern styrning och kontroll framgår att en riskanalys ska genomföras av verksamheten. En uppdatering av förordningen har trätt i kraft den 1 januari 2019. I den nya förordningen har dokumentationskraven lättats upp. Riskanalysen och åtgärderna ska dokumenteras i den utsträckning som det bedöms nödvändig. En annan ändring är att riskanalysen ska begränsas till att identifiera de omständigheter som utgör en väsentlig risk för verksamheten. Med nämnda förordning som utgångspunkt har följande omständigheter identifierats som en väsentlig risk för verksamheten på Särskilda åklagarkammaren.

Gemensam lokalisering med Avdelningen för särskilda utredningar

Särskilda åklagarkammarens och Avdelningen för särskilda utredningars enheter i Stockholm kommer från och mars 2019 inte längre att vara samlokaliserade. Skälet härtill att Riksbyggen sagt upp hyresavtalet med Polismyndigheten. För att kvalitén och effektiviteten i handläggning ska kunna bibehållas är det av väsentlig vikt att Särskilda åklagarkammaren och Avdelningen för Särskilda utredningar även fortsättningsvis kan vara samlokaliserade. Det förs för närvarande en löpande dialog mellan Åklagarmyndigheten och Polismyndigheten för att kunna lösa lokaliseringsproblemet. Om de båda enheterna inte på sikt kan samlokaliseras är det av stor vikt att ta fram rutiner som underlättar arbetet och samverkan mellan enheterna i Stockholm.

Påstridiga personer

Det händer ofta att personalen vid Särskilda åklagarkammaren får samtal från personer som är oresonliga och har en bestämd uppfattning om hur ett ärende ska eller bort handläggas. Det är inte alltid som dessa personer låter sig nöjas med ett professionellt bemötande. Särskilda åklagarkammarens personal har fått utbildning i hur dessa personer ska bemötas. Därtill vidtas fortlöpande åtgärder för att ge åklagare och administratörer stöd i hanteringen av påstridiga personer. En sådan åtgärd är att kammarledningen tar ett större ansvar i kontakterna med dessa personer. Vidare får kammaren stöd från Åklagarmyndighetens kommunikationsavdelning. Kontakten med dessa personer tar dock mycket energi från personalen och påverkar kammarens samlade resurser vid handläggningen av ärenden.

Media

De ärenden som handläggs vid Särskilda åklagarkammaren uppmärksammas väldigt ofta av media, vilket många gånger är positivt.

För den enskilda åklagaren kan uppmärksamheten i media många gånger vara pressande eftersom åklagaren i kontakterna med media inte alltid kan ge en korrekt bild av vad som framkommit under utredningen bl.a. med hänsyn till den förundersökningssekretess som råder. Särskilda åtgärder vidtas kontinuerligt för att ge åklagarna det stöd de behöver när deras ärenden blir uppmärksammade. Åklagarmyndighetens kommunikationsavdelning utgör här ett viktigt stöd för åklagarna. Det är också mycket viktigt att åklagarna har hög integritet så att de inte påverkas i sitt beslutsfattande av hur ett ärende framställs i media.

Nedan angivna risker föreligger på kammaren men är inte väsentliga men ändå värda att uppmärksamma

Säkrad åklagarresurs och kompetens

Under verksamhetsåret 2018 har två åklagare gått i ålderspension. Dessa två har ersatts. En åklagare och en administratör kommer att gå i pension under våren 2019.

Det tar tid att lära sig de åklagar- och administrativa uppgifter som utförs vid Särskilda åklagarkammaren. För att kammaren ska kunna bibehålla sin kompetens inom sitt ansvarsområde är det av stor vikt att kammaren i god tid kan ersättningsrekrytera ny personal. För att åklagarna på Särskilda åklagarkammaren ska kunna lösa sina arbetsuppgifter är det också viktigt att åklagarna tillförsäkras nödvändiga resurser från Avdelningen för särskilda utredningar.

Sårbarhet

Det är få åklagaradministratörer som arbetat på Särskilda åklagarkammaren under senare delen av 2018. Kammaren har under 2018 saknat

en IT-administratör. När det uppkommit IT-administrativa frågor som måste lösas har kammaren fått hjälp från allmän kammaren i Malmö. Kammaren har nu rekryterat en person som kommer ha en delad befattning innefattande IT- och administrativa uppgifter. Denna person börjar sin anställning på kammaren 1 april 2019.

Vid arbetstoppar är kansliet dock sårbart framfört allt om någon är sjuk eller frånvarande på grund av något annat skäl. Det är därför viktigt att åklagarna bibehåller sin administrativa kompetens så att de i akuta situationer kan fullgöra en del av de administrativa uppgifter som normalt ska utföras av en administratör.

Avbrott – teknik

Ett problem som i bland kan uppkomma för åklagarna när de ska ta sig till någon ort för att genomföra förundersökningsåtgärder eller medverka vid huvudförhandling är när det sker avbrott i den allmänna samfärdseln.

Ett större problem för åklagarna och administratörerna är när det sker avbrott i den elektroniska kommunikationen. Åklagarna eller administratörerna får då väldigt svårt att utföra sina arbetsuppgifter, vilket är särskilt bekymmersamt då man har personer som är frihetsberövade eller där frister löper. Avbrottsplaner bör därför tas fram i samarbete med Åklagarmyndighetens huvudkontor.